МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
(повна назва підрозділу)

КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор із науково-педагогічної роботи
Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

УКРАЇНСЬКА МОВА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

THE UKRAINIAN LANGUAGE IN UKRAINE AND THE WORLD

рівень вищої освіти другий (магістерський)

тип дисципліни вибіркова

мова викладання українська

Миколаїв – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни *«Українська мова в Україні та світі»* скерована на підготовку фахівців усі галузей знань, усіх спеціальностей.

«01» жовтня 2025 р. 16 с.

Розробник: *Білявська Тетяна Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри початкової освіти.*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«Українська мова в Україні та світі»* розглянуто на засіданні кафедри початкової освіти
Протокол № 2 від «08» жовтня 2025 р.

Завідувач кафедри *Світлана ЯКИМЕНКО*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«Українська мова в Україні та світі»* розглянуто Науково-методичною комісією Навчально-наукового педагогічного інституту імені В.О. Сухомлинського
Протокол № 1 від «14» жовтня 2025 р.

Голова *Людмила ХРЯЩЕВСЬКА*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«Українська мова в Україні та світі»* погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу *Андрій ЛАБАРТКАВА*

Робочу програму навчальної дисципліни *«Українська мова в Україні та світі»* затверджено Навчально-методичною радою НУК
Протокол № 8 від «29» жовтня 2025 р.

Голова НМР НУК *Сергій СЛОБОДЯН*

© НУК імені адмірала Макарова, 2025

© Білявська Т.М., 2025

ЗМІСТ

Вступ 4
1. Опис навчальної дисципліни 5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни 6
3. Передумови для вивчення дисципліни 6
4. Очікувані результати навчання 6
5. Програма навчальної дисципліни 7
6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання 12
7. Форми поточного та підсумкового контролю 13
8. Критерії оцінювання результатів навчання 14
9. Засоби навчання 15
10. Рекомендовані джерела інформації 16

ВСТУП

Програму вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Українська мова в Україні та світі» передбачено для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. У програмі висвітлено обсяг навчального матеріалу із зазначеної дисципліни, необхідне навчально-методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Ключові слова: українська мова, Україна, проблеми, перспективи, україністика за межами держави.

Summary

The study program of the elective course «The Ukrainian Language in Ukraine and the World» is intended for students pursuing a master's degree (second level of higher education). The program covers the amount of educational material in this discipline, the necessary educational and methodological support, components and technology for assessing student achievement.

Key words: the Ukrainian Language, Ukraine, problems, prospects, Ukrainian studies beyond the state.

.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="3">Усі галузі знань</td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 5</td><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="7">Електронний адрес РПНД на сайті Університету

Індивідуальне науково-дослідне завдання
–

Загальна кількість годин – 150</td><td rowspan="7">Усі спеціальності</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>І-й</td><td>І-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекцій</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>10 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>10 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>0 год.</td><td>0 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2;

самостійної роботи студента – 4</td><td rowspan="6">Освітній рівень:
другий (магістерський)</td><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>130 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: 0 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю: усна</td></tr>
</table>

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни *«Українська мова в Україні та світі»*: висвітлити проблеми та перспективи розвитку мови в державі та поза її межами на сучасному етапі.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумов для вивчення дисципліни немає.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни не передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання через належність дисципліни до категорії вибіркових.

У процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти матимуть можливість оволодіти такими компетентностями:

1) комунікативна компетентність – здатність ефективно використовувати українську мову в усній і письмовій формах у професійній, академічній та міжкультурній комунікації;
2) лінгвокультурна компетентність – комплекс знань про роль української мови як елемента національної культури, її місце в мовному просторі України та світу.
3) соціолінгвістична компетентність – здатність розуміти мовну політику, статус української мови в державі та діаспорі, динаміку мовних процесів у глобалізованому світі;
4) аналітична компетентність – здатність аналізувати мовні явища, порівнювати українську з іншими мовами, оцінювати тенденції розвитку сучасного мовлення;
5) інформаційна компетентність – здатність знаходити, опрацьовувати та критично оцінювати джерела інформації про функціонування української мови у світовому контексті.
6) культурно-освітня компетентність – здатність усвідомлювати значення української мови як чинника національної ідентичності, засобу міжнаціонального порозуміння та культурної дипломатії.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль І. Українська мова в державі та поза її межами: проблеми та перспективи

Змістовий модуль І. Мовна політика в Україні

Тема 1. Проблеми дотримання мовного законодавства в Україні

1. Закони про мову.
2. Проблеми дотримання мовного законодавства (родина, педагогічне спілкування, сфера обслуговування, інтернет-контент, бізнес тощо).

Тема 2. Вивчення української мови: питання мотивації в сучасному суспільстві

1. Питання мотивації щодо вивчення мови в сучасному суспільстві. Якість викладання української мови в сучасних школах.
2. Формування мовної моди: українська як символ престижу, патріотизму й культурної гідності.

Література: [2], [3], [4], [5].

Змістовий модуль ІІ. Популяризація української мови. Мовна культура в медіа та соцмережах

Тема 3. Мовна культура в медіа та соцмережах

1. Україномовні телеканали, подкасти, YouTube-канали. TikTok, Instagram, Telegram як важливі платформи поширення української мови серед молоді.
2. Розвиток цифрових ресурсів (мовні додатки, онлайн-курси, штучний інтелект для навчання української).

Тема 4. Популяризація української мови

1. Популяризація української мови: український дубляж фільмів і серіалів. Переклади українською мовою.
2. Питання мовних стандартів для нових форматів (відео, сторіс, стріми).

Література: [1], [5], [7], [9], [10].

Змістовий модуль ІІІ. Розвиток мови в період Російсько-української війни

Тема 5. Мова як інструмент самоідентифікації

1. Мова як символ опору, єдності й незалежності.
2. Патріотичні гасла як повсякденні форми спілкування.

Тема 6. Мовні особливості періоду війни

1. Неологізми Російсько-української війни. Слова, які перейшли з пасивного словникового запасу до активного.
2. Фразеологізми Російсько-української війни. Меми, пов’язані з війною.

Література: [16], [18], [19], [20].

Змістовий модуль ІV. Україністика в Європі

Тема 7. Україністика в Польщі, Чехії, Німеччині, Австрії: лінгвістичний аспект

1. Україністика в Польщі, Чехії: лінгвістичний аспект
2. Україністика в Німеччині та Австрії: лінгвістичний аспект

Тема 8. Україністика у Великій Британії, Франції, Угорщині: лінгвістичний аспект

1. Україністика в Великій Британії, Франції: лінгвістичний аспект
2. Україністика в Угорщині: лінгвістичний аспект

Література: [4], [11], [12], [13].

Змістовий модуль V. Україністика в США, Канаді, Австралії

Тема 9. Україністика в США, Канаді, Австралії

1. Україністика в США, україністика в Канаді: лінгвістичний аспект.
2. Україністика в Австралії: лінгвістичний аспект.

Тема 10. Розвиток української мови за кордоном: проблеми та перспективи

1. Підвищення видимості української мови в академічній сфері (конференції, публікації, культурні події, курси). Інституційна підтримка (отримання грантів, фінансування, стипендії, участь університетів у програмах україністики).
2. Онлайн курси й дистанційне навчання**.** Підтримка діаспори (школи, громади, культурні центри). Сучасні навчальні матеріали для англомовної аудиторії, (інтерактивні, мультимедійні ресурси).

Література: [4], [11], [12], [13].

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр.	лаб	с.р.		лек	пр.	лаб.	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**
Модуль І. Українська мова в державі та поза її межами: проблеми та перспективи										
Змістовий модуль І. Мовна політика в Україні										
Тема 1. Проблеми дотримання мовного законодавства в Україні	14	2	2	–	10	14	2		–	12
Тема 2. Вивчення української мови: питання мотивації в сучасному суспільстві	16	2	2	–	12	16		2	–	14
Разом за змістовим модулем 1	**30**	**4**	**4**	**–**	**22**	**30**	**2**	**2**	**–**	**26**
Змістовий модуль ІІ. Популяризація української мови. Мовна культура в медіа та соцмережах										
Тема 3. Мовна культура в медіа та соцмережах	14	2	2	–	10	14	2		–	12
Тема 4. Популяризація української мови	16	2	2	–	12	16		2	–	14
Разом за змістовим модулем 2	**30**	**4**	**4**	**–**	**22**	**30**	**2**	**2**	**–**	**26**
Змістовий модуль ІІІ. Розвиток мови в період Російсько-української війни										
Тема 5. Мова як інструмент самоідентифікації	14	2	2	–	10	14	2		–	12
Тема 6. Мовні особливості періоду війни	16	2	2	–	12	16		2	–	14
Разом за змістовим модулем 3	**30**	**4**	**4**	**–**	**22**	**30**	**2**	**2**	**–**	**26**
Змістовий модуль ІV. Україністика в Європі										
Тема 7. Україністика в Польщі, Чехії, Німеччині, Австрії: лінгвістичний аспект	16	4	4	–	8	14	2		–	12
Тема 8. Україністика у Великій Британії, Франції, Угорщині: лінгвістичний аспект	14	4	4	–	6	16		2	–	14
Разом за змістовим модулем 4	**30**	**8**	**8**	**–**	**14**	**30**	**2**	**2**	**–**	**26**
Змістовий модуль V. Україністика в США, Канаді, Австралії										
Тема 9. Україністика в США, Канаді, Австралії	16	6	6	–	4	14	2		–	12
Тема 10. Розвиток української мови за кордоном: проблеми та перспективи	14	4	4	–	6	16		2	–	14
Разом за змістовим модулем 5	**30**	**10**	**10**	**–**	**10**	**30**	**2**	**2**	**–**	**26**
Разом за курсом	**150**	**30**	**30**	**0**	**90**	**150**	**10**	**10**	**0**	**130**

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Мовне законодавство в Україні	2	
2	Вивчення української мови: питання мотивації в сучасному суспільстві	2	2
3	Мовна культура в медіа та соцмережах	2	
4	Популяризація української мови	2	2
5	Мова як інструмент самоідентифікації	2	
6	Мовні особливості періоду війни	2	2
7	Україністика в Польщі, Чехії: лінгвістичний аспект	2	
8	Україністика в Німеччині, Австрії: лінгвістичний аспект	2	
9	Україністика у Великій Британії: лінгвістичний аспект	2	2
10	Україністика у Франції, Угорщині: лінгвістичний аспект	2	
11	Україністика в США: лінгвістичний аспект. Підтримка діаспори (школи, громади, культурні центри)	2	
12	Україністика в Канаді: лінгвістичний аспект. Підтримка діаспори (школи, громади, культурні центри)	2	
13	Україністика в Австралії: лінгвістичний аспект	2	
14	Розвиток української мови за кордоном: проблеми та перспективи. Підвищення видимості української мови в академічній сфері.	2	2
15	Розвиток української мови за кордоном: проблеми та перспективи. Сучасні навчальні матеріали для англомовної аудиторії	2	
	Разом	**30**	**10**

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до семінарських занять – ***2-4 год. / 1 заняття***;
- підготовка до контрольних заходів – ***5-10 год. / 1 захід***
- підготовка проєктних завдань – ***10 год. / 1 контр. роб.***

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до практичних занять	30	20
2	Виконання практичних завдань (самостійна робота)	50	100
3	Підготовка до контрольних заходів	10	10
	Разом	90	130

6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Методи навчання:

1) на лекційних заняттях:
   – лекція;
   – пояснення;
   – дискусія;
   – диспут;
   – демонстрація;
   – відеометод;
2) на практичних заняттях:
   – практичні завдання;
   – фронтальне опитування;
   – вправи

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- усні відповіді (практичні заняття);
- самостійні роботи;
- контрольна робота
- стандартизовані тести

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу містить оцінки з поточного контролю та оцінки підсумкового контролю. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок, де студент може набрати від 10 балів до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок (усна відповідь, практичні завдання, самостійні роботи, контрольна робота й оцінки за іспит.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних і проєктних самостійних робіт, а також презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки лише досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній із позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

7. Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їхнє оцінювання

Усні відповіді на семінарських заняттях	**Критерії оцінювання**
10	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, аргументовані висновки з доречним ілюстративним матеріалом, може підкріплюватися коректними цитуваннями думок / поглядів учених.
7-9	Відповідь в цілому правильна, повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
5-6	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована з використанням неправильної / некоректної термінології.
2-4	Відповідь частково правильна, є неточності, проте не містить жодних аргументів та ілюстративного матеріалу.
0-1	Студент не дає відповіді чи його відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми за весь курс: (ДФН: 15 занять по 10 балів = ***150 балів****; ЗФН: 5 занять по 10 балів =* ***50 балів*** *).*

Самостійна робота	**Критерії оцінювання**
50	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, підбирає доречний ілюстративний матеріал, здійснює коректні та доцільні цитування, а також грамотно проводить експеримент і на високому рівні здійснює обробку його результатів.
40	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, допускається незначних помилок у добірці ілюстративного матеріалу, здійснює коректні та доцільні цитування, в експериментальних роботах містяться незначні недоліки в обробці їхніх результатів.
30	Студент виконує роботу з порушенням установленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але поверхнево чи з певними неточностями, подає недоцільні цитування та недоречні ілюстрації, а також виконує експериментальні роботи не на різнотипних мовленнєвих матеріалах та з недостатньою кількістю респондентів.
20	Студент виконує роботу з порушенням установленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але не презентує аналітику різних наукових джерел, не підбирає доречний ілюстративний матеріал, не наводить коректні та доцільні цитування, проводить експерименти, проте не презентує обробку його результатів та не демонструє вміння робити висновки.
10	Студент виконує роботу з методичної допомоги викладача на кожному етапі.
0	Студент не виконує роботи.

	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми за весь курс: (ДФН, ЗФН: 5 робіт по 50 балів = ***250 балів)***

Контрольна робота	**Критерії оцінювання**
ДФН: 50 ЗФН: 81-100	Роботу виконана без змістових помилок (завдання I, II та III рівнів складності), містить точні відповіді на питання теоретичного та практичного характеру. Бал знижено за умови орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН: 40 ЗФН:61-80	Роботу представлено з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності. Проте допущено певний відсоток помилок. Бал знижено за умови орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН: 30 ЗФН: 41-60	Роботу представлено з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності. Проте допущено певний відсоток помилок. Бал знижено за умови орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН: 20 ЗФН: 21-40	Роботу представлено з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності. Проте допущено вагомий відсоток помилок. Бал знижено за умови орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН: 10 ЗФН: 1-20	Роботу представлено з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності. Проте допущено переважний відсоток помилок. Бал знижено за умови орфографічних та пунктуаційних помилок.
0	Роботу не виконано.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми за весь курс: ***(ДФН: 50 балів, ЗФН: 100 балів)***

Форма контролю	**Максимальна кількість балів**	
	Денна форма	**Заочна форма**
Практичні заняття	15х10 балів = 150 балів	5 х 10 балів = 50 балів
Самостійна робота	5 робіт х 50 балів = 250 балів	5 робіт х 50 балів = 250 балів
Контрольна робота	1х50 балів = 50 балів	1х100 балів = 100 балів
Залік	50 балів	100 балів
	500 балів	**500 балів**
	(500 балів: 5 змістових модулі = 100 балів)	(500 балів : 5 змістових модулі = 100 балів)
Всього	**100**	**100**

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денна форма навчання		Заочна форма навчання	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Т1	Практ.заняття 1	10		
	Т2	Практ.заняття 2	10	Практ.заняття 1	10
	Сам. роб. 1		*50*	*Сам. роб. 1*	*50*
ЗМ 2	Т3	Практ.заняття 3	10		
	Т4	Практ. заняття 4	10	Практ.заняття 2	10
	Сам. роб. 2		*50*	*Сам. роб. 2*	*50*
ЗМ 3	Т5	Практ. заняття 5	10		
	Т6	Практ.заняття 6	10	Практ.заняття 3	10
	Сам. роб. 3		*50*	*Сам. роб. 3*	*50*
ЗМ 4	Т7	Практ.заняття 7	10		
		Практ.заняття 8	10		
	Т8	Практ.заняття 9	10	Практ.заняття 4	10
		Практ.заняття 10	10		
	Сам. роб. 4		*50*	*Сам. роб. 4*	*50*
ЗМ 5	*Т 9*	Практ.заняття 11	10		
		Практ.заняття 12	10		
		Практ.заняття 13	10		
	Т 10	Практ.заняття 14	10	Практ.заняття 5	10
		Практ.заняття 15	10		
	Сам. роб. 5		*50*	*Сам. роб. 5*	*50*
Контрольна робота			50	Контрольна робота	100
Залік			50	Залік	100
За 5 змістових модулів			500:5=100		500:5=100
Сума			**100**		**100**

9. Засоби навчання

Наочний матеріал у межах лекційних занять: мультимедійні засоби (презентації); відеоматеріали (навчальні фільми, інтерв'ю, виступи тощо).

На практичних заняттях заплановано використовувати бібліотечний фонд Університету та електронні репозитарії.

У процесі виконання завдань самостійної роботи передбачено використання бібліотечного фонду, енциклопедій, словників, довідників.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Зубков М. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення : посіб. 2-ге вид., доп. і змін. Київ : Арій, 2019. 607 с.
2. Історія української літературної мови / І. Огієнко (митрополит Іларіон); упоряд., авт. передм. і комент. М. С. Тимошик. [2-ге вид., випр.]. Київ: Наша культура і наука, **2004**. 434 с.
3. Макарець Ю. С. Статус і стан української мови в незалежній Україні: соціолінгвістичний вимір. Київ: ЛАТ&К, 2019. 209 с.
4. Українська мова. Енциклопедія / редкол. : В. М. Русанівський О. О.Тараненко, М.П. Зяблюк та ін. К.: Українська енциклопедія, 2004. 1038 с.
5. Український правопис. К.: Наукова думка, 2019. 392 с.

Допоміжна література

6. Бестерс-Дільґер Ю. Мовна політика у засобах масової інформації. Мовна політика та мовна ситуація в Україні : аналіз і рекомендації. 2-е вид. Київ: Видав- 186 ничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010.
7. Бурда Т. М. Мовна поведінка особистості в умовах українсько-російського білінгвізму (молодіжне середовище м. Києва): автореф. дис. … канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2002.
8. Данилевська О. М. Мова в революції та революція в мові: мовна політика Центральної Ради, Гетьманату, Директорії УНР. Київ, 2009.
9. Данилевська О. М. Мовне середовище в освіті: простір комфорту чи компромісу (за результатами анкетування київських школярів). Українська мова і література в школах України. 2015. №3.
10. Кулик В. Мова й ідентичність в Україні після Євромайдану. Наукові записки інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2016. Вип. 2.
11. Лазаренко Л. Досвід мовних політик світу й українська перспектива. Українська мова. 2002. №4.
12. Омельченко Ю. Українська мова за кордоном : навчання рідною мовою в хартійних школах США / Юрій Омельченко, Христина Васильків. *Рідна школа*. 2010. Лютий. – С. 19–20.
13. Тараненко О.О. Українська мова у світі. Мовознавство. 2013. № 2-3. С. 63-99.
14. Тищенко О. Мова інтернет-спілкування: стиль, норма, освіта. Дивослово. 2012. №11. Ткаченко О. Б. Українська мова: сьогодення й історична перспектива. Київ: Наукова думка, 2014.
15. Фаріон І. Проєкт правопису 2018 – дитя компромісу: і вашим, і нашим. URL: https://blogs.pravda.com. ua/authors/farion/5b8c59e 9296a4/
16. Хмелько В. Є. Лінгво-етнічна структура України: регіональні особливості й тенденції змін за роки незалежності. Наукові записки. Національний університет «Києво-Могилянська академія». Т. 32: Соціологічні науки. Київ, 2004.
17. Шевельов Ю. Нарис сучасної української літературної мови. Мюнхен: Вид-во «Молоде життя», 1951.
18. Шевчук Ю. Коли мова має значення. Тиждень.ua. 5 черв. 2012. URL: https://tyzhden.ua/Society/5171
19. Шевчук Ю. Мовна шизофренія: нова, потужна форма русифікації. Західна інформаційна корпорація. 8 лип. 2015. URL: http://zik.ua/news/2015/07/08/yuriy_shevchuk_movna_shyzofreniya__nova_potuzhna_forma_rusyfikatsii_605587.
20. Масенко Л. Мовний конфлікт в Україні: шляхи розв'язання. Українська мова. 2018. №2.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Електронні бібліотеки: http://dir.meta.ua/ua/science-education/e-libraries/
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: http://nbuv.gov.ua/